

УДК 636.002.6.003.13

ЕФЕКТИВНІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ СКОТАРСТВА У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

*І. Гаврилюк, асистент
Львівський національний аграрний університет*

Постановка проблеми. Скотарство є однією з найважливіших галузей сільського господарства України. Важливість її розвитку зумовлена тим, що вона має виключно важливе значення для вирішення однієї з першочергових і основних проблем аграрного сектору економіки України – забезпечення населення незамінними за своїми якісними властивостями продуктами, насамперед молоком та яловичиною. З огляду на це доречним є дослідження саме ринку продукції скотарства, який має певні особливості, що впливають на відносини на ньому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Економічний стан виробництва продукції скотарства з урахуванням її провідного значення завжди привертала увагу багатьох учених. У науково-практичному опрацюванні питання формування та розвитку аграрного ринку, у тому числі й ринку молока, виняткове значення мають праці М. Я. Асташова, І. М. Буробкіна, С. П. Васильчак, В. С. Дієсперова, П. С. Березівського, Т. Л. Мостенської, О. М. Шпичака, М. М. Ільчука та ін.

Постановка завдання. Наше завдання – аналіз ефективності реалізації продукції скотарства у сільськогосподарських підприємствах Львівської області.

Виклад основного матеріалу. Внаслідок суспільного поділу праці в скотарстві сформувалися такі виробничі напрями: молочне, молочно-м'ясне, м'ясо-молочне, м'ясне. На території країни вони розміщені нерівномірно. Молочне скотарство поширене навколо великих міст і промислових центрів. Найпоширеніше комбіноване скотарство (молочно-м'ясне та м'ясо-молочне).

У сільському господарстві підвищення економічної ефективності має велике значення не тільки у вирішенні продовольчої проблеми, а й у зростанні добробуту всього населення. Особливого значення набуває підвищення економічної ефективності сільськогосподарського виробництва в умовах ринкових відносин і конкуренції, коли виграє той товаровиробник, який має нижчу собівартість та кращу якість продукції [1].

Аналізуючи ефективність реалізації великої рогатої худоби, простежуємо тенденцію до зменшення обсягів продукції у 7,8 раз, причому виручка від реалізації зросла на 6,4% (табл. 1). Незважаючи на це, знизився прибуток на 1 ц – з 0,02 до -0,47%. Водночас збільшилася собівартість реалізованої продукції на 3,8%, а також собівартість реалізованої продукції на 1 ц – на 5,8%. Порівняно із собівартістю ціна реалізації зросла на 86%.

Таблиця 1

Ефективність реалізації великої рогатої худоби в сільськогосподарських підприємствах
Львівської області

Показник	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2010 р. до 2006 р., %
1	2	3	4	5	6	7
Реалізовано в живій масі, тис. ц	34500	38732	27322	32251	30315	у 8,6р.
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	28725,6	34986,6	29712,2	36083,2	39927,5	138,9

Продовження табл. 1

1	2	3	4	5	6	7
Виручка від реалізації продукції, тис. грн	15485,5	18696,0	22465,9	26170,7	25409,7	164,0
Ціна реалізації 1 ц, грн	448,86	482,70	822,26	811,47	838,19	186,7
Прибуток, тис. грн	-13240,1	-16290,6	-7246,3	-9912,5	-14517,8	-
Прибуток на 1 ц, грн	0,02	0,42	-0,26	-0,30	-0,47	-
Рентабельність, %	-46,1	-46,6	-24,4	-27,5	-36,4	-

*Розраховано на основі джерела [4].

У формуванні продовольчої безпеки країни важливе місце займає розвиток молочного скотарства. Останніми роками внаслідок об'єктивних і суб'єктивних причин у сільськогосподарських підприємствах він зазнав істотних негативних змін, що зумовило зменшення забезпечення населення високоякісними молокопродуктами.

Аналізуючи ефективність реалізації молока, простежуємо тенденцію до зменшення кількості реалізованої продукції на 77,9%, причому виручка від реалізації зросла у 2 рази, тоді як собівартість реалізованої продукції збільшилась на 79,2%, а собівартість 1 ц реалізованої продукції – у 2,3 рази. Порівняно зі собівартістю реалізованої продукції ціна реалізації зросла у 2,6 рази. Як бачимо, прибуток також значно зріс.

Виробництво молока і молочної продукції завжди було і залишається одним з основних напрямів вирішення продовольчої проблеми. Проте останніми роками внаслідок кризи в аграрній сфері в молочній галузі відбулися зміни, які негативно вплинули на її розвиток. Темпи скорочення чисельності поголів'я великої рогатої худоби та її продуктивності в сільськогосподарських підприємствах набули катастрофічного характеру.

У системі показників економічної ефективності виробництва молока одним із важливих є собівартість, яка формується під впливом низки чинників, а саме: продуктивності корів, витрат матеріальних і трудових ресурсів тощо (табл. 2).

Досягнути ефективного функціонування галузі молочного скотарства в аграрних формуваннях регіону можна за умов використання відповідних інструментів відновлення тваринництва. До них можна віднести такі: по-перше, поліпшення племінних і продуктивних якостей молочного скотарства, збільшення поголів'я корів; по-друге, створення міцної кормової бази за чіткого дотримання принципів її раціональної організації; по-третє, укладання молокопереробними підприємствами зі сільськогосподарськими виробниками договорів купівлі-продажу молока [3].

Висновки. Ефективність реалізації продукції скотарства безпосередньо залежить від її собівартості, підвищення продуктивності корів, поліпшення якості продукції. Товаровиробники повинні значну увагу приділяти збалансованому кормовиробництву. Комплексний, системний, стратегічний підхід до управління в умовах ринкової економіки сприятиме зміцненню конкурентних позицій та отриманню переваг у довгостроковій перспективі.

Таблиця 2

Ефективність реалізації молока у сільськогосподарських підприємствах
Львівської області

Показник	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2010 р. до 2006 р., %
Кількість продукції, ц	206539	161600	149996	184054	161037	77,9
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	18869,9	19328,3	22765,9	28639,2	33822,5	179,2
Собівартість 1 ц реалізованої продукції, грн	91,36	119,61	151,78	155,60	210,03	у 2,3 р.
Виручка від реалізації продукції, тис. грн	18978,3	20711,0	24908,8	30211,4	38890,0	у 2 р.
Ціна реалізації 1 ц, грн	91,89	128,16	166,06	164,14	241,50	у 2,6 р.
Прибуток, тис. грн	108,5	1382,7	2142,9	1572,2	5067,5	у 4,6 р.
Прибуток на 1 ц, грн	0,04	0,85	1,42	0,85	3,14	у 7,8 р.
Рентабельність, %	0,6	7,2	9,4	5,5	15,0	у 2,5 р.

*Розраховано на основі джерела [4].

Бібліографічний список

1. Азізов С. П. Деякі питання організації та підвищення ефективності тваринництва / С. П. Азізов // Економіка АПК. – 2011. – № 4. – С. 12-15.
2. Гурська І. Ефективність функціонування галузі молочного скотарства в сільськогосподарських підприємствах [Електронний ресурс] / І. Гурська. – Режим доступу : [efektivnist...silskogospodarskik](#).
3. Основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств Львівської області у 2010 році : стат. бюл. – Львів : Головне управління статистики у Львівській області, 2011. – 23с.

Гаврилюк І. Ефективність реалізації продукції скотарства у Львівській області

Розглянуто ефективність реалізації продукції скотарства у Львівській області. Проведено концептуальне дослідження стану виробництва скотарства, виявлено основні чинники, що спричинили його спад. Проаналізовано сучасний стан ринку продукції скотарства у Львівській області та напрями його розвитку. Ефективність реалізації продукції скотарства залежить від її собівартості, підвищення продуктивності корів, поліпшення якості продукції.

Ключові слова: ефективність, скотарство, реалізація продукції, рентабельність.

Gavrilyuk I. Efficiency of realization of products of the cattle breeding is in the Lviv area

Efficiency of realization of products of the cattle breeding is considered in the Lviv area. Conceptual research of the state of production of the cattle breeding is conducted, found out basic factors that served as reason of his slump. Analyzes the current state of the market livestock products in the Lviv region and the directions of its development. Efficiency of realization of products of the cattle breeding depends on its prime price, increase of the productivity of cows, improvement of quality of products.

Key words: efficiency, cattle breeding, realization of products, profitability.

Гаврилюк І. Эффективность реализации продукции скотоводства во Львовской области

Рассмотрена эффективность реализации продукции скотоводства во Львовской области. Проведено концептуальное исследование состояния производства в скотоводстве, обнаружены основные факторы, послужившие причиной его спада. Проанализировано современное состояние рынка продукции скотоводства во Львовской области и направления его развития. Эффективность реализации продукции скотоводства зависит от ее себестоимости, повышения производительности коров, улучшения качества продукции.

Ключевые слова: эффективность, скотоводство, реализация продукции, рентабельность.